

Architecten borren en Staalenhoef kijken naar toekomst

Lef nodig voor stevige dozen

„Het zijn gewoon twee stevige dozen en dat vindt niet iedereen mooi.” Jacob Borren en André Staalenhoef, die samen hun eigen architectenbureau runnen in Leeuwarden, trekken zich weinig aan van publieke opinie in Winterswijk, waar twee door hun ontworpen gebouwen staan. „Daar gaat het ook niet om. Wij bouwen voor de toekomst en niet modieus. Dus moeten de mensen nu maar even doorbijten.”

In gesprek met de twee architecten van Borren Staalenhoef architecten uit Leeuwarden is al snel duidelijk dat de twee geen Friezen zijn. „Het maakt toch niet uit waar je bureau staat”, reageert Jacob Borren, van geboorte Winterswijker. „Werken kun je overal.” Hoe kwamen de twee dan in Leeuwarden terecht? „We werkten allebei voor een architectenbureau in Amsterdam”, begint Staalenhoef. „Als nog jonge 'broekies' werden voor een wedstrijd voor het bouwen van een stadskantoor naar Winterswijk gestuurd. Daar waren veel toparchitecten, dus voor ons was het een kansloze missie. Vervolgens kregen we op de terugweg pech, en toen we daardoor in de trein zaten ontstond het idee: we moeten voor onszelf beginnen.”

De twee kwamen in Leeuwarden als partner van architect Abe Bonnema, die een paar jaar geleden overleed. „We kwamen hierheen om met hem samen te werken, maar dat liep uit op ruzie. Toen zijn we in 2001 echt voor onszelf begonnen.”

Mooi plein, lelijke gebouwen

Het huidige kantoor staat aan het Europaplein in Leeuwarden. „Kijk”, zegt Borren terwijl hij uit het raam kijkt. „Het is een bijzondere plek, want het is een mooi plein. Terwijl de gebouwen op zich lelijk zijn.” Volgens Borren kan Leeuwarden veel mooier, als de gemeente het goed aanpakt. „Als we bijvoorbeeld langs de Harlinger trekvaart rijden, jeuken onze handen. Daar kun je iets moois van maken. Maar tot op heden gebeurt dat niet. Het is een complexe opgave met veel belanghebbenden.” De architecten zijn niet onder de indruk van het lokale architectuurklimaat. „Veel opdrachtgevers en architecten zijn tevreden met een 5,5 terwijl het ook een 9 kan zijn.” Geld is niet de kwestie, volgens Staalenhoef. „Er is gewoon geen concurrentie. In Amsterdam strijden architecten en woningbouwverenigingen om de mooiste opdrachten, hier lopen langjarige contracten. Daarmee houden ze elkaar niet scherp, vind ik. Maar er zijn voldoende uitzonderingen die het werken in Friesland leuk maken. Er zijn hier opdrachtgevers die het wel begrijpen.” Het bureau wil hen bedienen. „We zijn met vijf man hier. We hoeven geen massa opdrachten te hebben om te blijven bestaan. We hebben het liefst opdrachten met kritische opdrachtgevers. Daarop draaien wij, ook mentaal.”

Een voorbeeld van een project, waar Staalenhoef graag aan werkte was in Winterswijk, waarbij het bureau twee gebouwen voor sociale woningbouw hebben ontworpen. De gebouwen staan vlakbij het centrum, aan een rotonde. Ze springen dus erg in het oog. Borren, die als Winterswijker

hoort wat Winterswijkers ervan vinden, heeft gemerkt dat de 'stevige dozen' niet bij iedereen in goede aarde zijn gevallen. „Je kunt het niet iedereen naar de zin maken. Het is niet interessant of mensen het mooi vinden als het net is opgeleverd, als het stedenbouwkundig maar goed is. Want over dertig jaar staat het er nog steeds.” Dat betekent niet dat ze het zelf ook lelijk vinden. „Integendeel, alles wat we ontwerpen vinden we zelf mooi. Bijvoorbeeld op de zijkant zijn de muren schuin geplaatst, als panelen. Daardoor ziet het gebouw door lichtval er op ieder moment van de dag anders uit. Dat gaan we mensen niet vertellen, dat merken ze vroeg of laat toch wel. En dan beginnen ze het mooi te vinden.”

Hoewel de beide architecten, die alle projecten samen beginnen, niet houden van 'flauwekul' in de architectuur, besteden ze veel aandacht aan details. „Nuchter bouwen, daar gaat het om. Ook aan kleine projecten zijn we al snel een jaar bezig. We besteden overal zoveel mogelijk aandacht aan.”

In Winterswijk was het vooral Staalenhoef die het project uitvoerde. „Jacob kent de omgeving te goed, dus heb ik dat opgepakt. Nu kon ik aan de gang zonder last te hebben van lokale sentimenten. Je moet als architect het lef hebben om iets te ontwerpen voor de lange termijn.”

Volgens Borren kijken Winterswijkers raar tegen de gebouwen aan. „Ze noemen het flats. Het heeft drie verdiepingen. Ja, in dat dorp is het ongewoon om op een verdieping te wonen.”

Borren en Staalenhoef hebben meer projecten buiten Fryslân dan in de provincie. In de collage aan de muur, waar foto's hangen van plannen en uitvoeringen, staan gebouwen onder meer gebouwen in Almere en Utrecht. De architecten zijn wel bezig met een zorgcentrum in Grou en het gemeentehuis van Heerenveen. „Bouwen in de provincie, in de Achterhoek of in Friesland, er is geen verschil.”

Staalenhoef kreeg de architectuur met de spreekwoordelijke paplepel ingegoten. „Mijn opa was een 'eigen bouwer'. Hij bedacht gebouwen voor in de Indische Buurt in Amsterdam en bouwde die ook. Tegenwoordig zou zo iemand een projectontwikkelaar heten. Mijn vader was ook architect, maar hij had er niet voor gestudeerd. Dus ik was de derde generatie architect eigenlijk, maar de eerste die naar school ging.” Beide architecten deden Bouwkunde aan de TU Delft. „Maar ik kom niet uit een bouwfamilie”, vertelt Borren. „Ik kom uit een industrieel milieu. Ik ben opgegroeid met uitzicht op een fabriekspijp vanuit mijn raam. Misschien dat ik daarom wel architect geworden ben.”

De Keuze van de Architect

In de Keuze van de Architect vertellen architecten over een van hun opmerkelijke projecten. Deze week is het de keuze van Jacob Borren en André Staalenhoef van Borren Staalenhoef Architecten uit Leeuwarden.

De twee wooncomplexen in Winterswijk die de architecten hebben ontworpen.
Foto Borren Staalenhoef Architecten

Architecten: Jacob Borren en André Staalenhoef van Borren Staalenhoef Architecten in Leeuwarden
Project: Twee wooncomplexen met appartementen vlakbij het centrum van Winterswijk

Opvallend feit: Borren is geboren in Winterswijk
Opvallend detail: De licht- en donkerwerking op de zijkanten van de gebouwen

Jacob Borren en André Staalenhoef achter maquettes van projecten.

Foto Frans Andringa